

Jutsajarova/Jutsaråva/Råvatsch

Koloniserades av Johan Olsson från Luleträsk år 1830.

9.

Jutsaråva

Stånd och Namn	Födelse-år och Dag.	Födelse- ort	Koppor	Läser och företär	Frejd	Äktenkap	Hvarifrån	Hvarhän	År 18	
									För- hör	Nattvards- gång
<i>Jacob Olsson</i>	<i>1796¹²/₂</i>		<i>!</i>		<i>+ Luv</i>					
<i>Ingrid Cajsa Larsdotter</i>	<i>1807¹⁴/₃</i>		<i>✓</i>							
<i>Olof Jacobsen</i>	<i>1821¹³/₇</i>	<i>[?]</i>								
<i>Maria Lisa</i>	<i>1828¹/₁</i>	<i>[?]</i>								
<i>Britta Maria</i>	<i>1833</i>		<i>U.</i>					<i>Jokkm.</i>		
<i>Ingrid Johanna</i>	<i>1854</i>									
<i>Johan Jacob</i>	<i>1839⁷/₄</i>									

Nedanstående text - berättelse som bl.a. nämner nybygget Jutsaråva, har jag hämtat från boken: Resa genom Norrland och Lappland till Sulitelma och Gällivare år 1834 av J. Engström

Engström nämner även ett nybygge som han kallar för "Porrिमilli", vilket skall ha legat i närheten av Jutsaråva, men som jag inte har lyckats lokalisera eller finna i några kyrkböcker. Möjligen låg det nedanför Porjus och tillhörde kanske Jokkmokks församling...

Under vandringen från Porrिमilli, d. 6:te Augusti, besteg jag det nära belägna Napaberget och översåg, från dess topp, större delen af norra Luleåsjön, vars stränder för det mesta bebos af Fiskare-Lappar. Benämningen utmärker deras levnadssätt. —

Än vidare fortsattes vägen norrut och längs uppåt stora Luleåjaur till Jutsaråva, eller Råvatsch, såsom det även kallas, ett nybygge som för 3 år sedan blivit anlagt på god jordmån, å en sluttning, varest elden förstört den högväxta granskogen och mossan, dock utan skada för marken.

Runt omkring *Sjöfallet* (Jaurikorchi) stodo snöbergen upptornade på lika vis som förut är berättat om Kvikkjokks fjällen, hvilka till en stor del syntes från dessa trakters större bergshöjder. — Rabbla och Porti-fjellet, jämte Ultivis långa sträckor, stodo högt upp ibland horisontens skyar, på sydvästra sidan om de stora Luleå-träskan. På norra sidan märkte jag huvudsakligast Inbakajsi, helt nära vid stora sjöfallet. Längre i sydost uppreste sig det snöklädda Joubmovare, Jotivapocki, Kaskoive och Tjalmavare m. fl. — Härifrån syntes äfven *Gellivare Dunder*, ett fjellberg af 2360 fots höjd.

Den alldeles obanade vägen i dessa trakter är högst besvärlig. Den går för det mesta genom myror och moraser, och svårigheten ökas därav att en 5 till 6 tum djup mossa betäcker marken, så väl här som å de flesta trakter vid polcirkeln. — Man går långt hellre en dubbel väglängd på fast mark, än att här gunga sig fram genom de oändliga myrlanden, som äro igenväxta med en myckenhet buskväxter, vilka göra vandrigen besvärlig. — Så väl Porrimilli som Råvatsch äro, för det närvarande, några eländiga hybblen, där Nybyggarna ej leva stort annorlunda än fiskarlappar utom det att de äga ett par kor och några får. Fisk och mjölk är deras mesta föda; jordbruket tyckas de ej bry sig om. På båda nybyggerna var ännu knappt två kappeländ åker upphackad, ehuru man, särdeles vid Råvatsch, på de 3 år som nybygget stått der, hade kunnat odla ett par tunnland, ty marken är både god och medgörlig. Men invånarna voro af Lappsläktet, och de äro lättingar, samt alltid, i första generationen, några eländiga jordbrukare. Nybyggarna i Råvatsch mesta göromål är att fiska i den närbelägna Jutsajaur. Han lever för övrigt huru han kan, och så väl kvinnorna som barnen voro svarta och paltiga, samt gjorde ingen ting. Gud vet huru detta folket bärgar sig om vintrarna, ty, utom den kringliggande skogens skydd emot nordan-stormen, äga de blott några utslitna skinnkoltar på kroppen, och dylika trasor ligga de i. — De nakna barnungarna lågo även här, liksom i södra Gellivare, i sina små tråg, hvilka hängde på en rem, som var fastgjord i taket eller i någon tvärbjälke. — Osnygghet och lättja är både Lapparnas och en stor del af nybyggarnas arvssynd. De som arbeta äro välmående, men alltför många sysselsätta sig med att blott fiska och sova, och klaga sedan på nöden i en trakt vars fördelar de lämna obegagnade.

Lappkvinnornas dräkt liknar männens, som förut är beskriven. — De bära alltid en kniv, som hänger vid vänstra sidan, i en läderskida, jämte några röda tofsar och mässingsringar m. m., hvilka prydnader tillhöra dräkten

då det skall vara någorlunda väl. Mössan och broderiet på kollens ståndkrage, samt på bröstslappen, utgör dock huvudsakliga prydnaden.

Från stora Luleåvattnet och Jutsaråva begav jag mig nordvart, mera inåt landet, för att komma till Gällivare. Nybyggarna hade en längre tid varit borta och hjälpt andra med höbärgningen, under det att gräset stod alnshögt kring hans egen koja och vissnade. Hans 2 kor gingo allestädes däri och betade efter behag. Åkertäpporna voro obesådda.

Hans svärmor, en gammal gumma, kom på aftonen hem från ett annat Krononybygge, der i trakten, och berättade: att dess åbo hade nyligen avbärgat de ängar som tillhörde Bruksnybygget Schaunja, vilket var öde. Så tillgår det med ganska många ödelämnade Bruksnybyggen, och orsaken, så väl därtill som till deras ödesmål, är ingen annan än den på senare tiden oskäligt ökade skatten, som vållar allt var och en som vill nedsätta sig i dessa trakter hellre bekostar en syn på ett Krononybygge, och åtnöjer sig de första åren, med en eländig kula, än att årligen köra 5 skepp:d malm från Gällivare till Edefors, der, på köpet, högst få personer undgå trassel och prejeri af betjäningen. — Med 2 års skatt, är Nybygges -synen betald, och sedan är åboen sin egen herre, samt bärgar ändock det närbelägna och ödelämnade Bruksnybyggets ängar, *utan avgift*.

En viss resande, som för några år sedan genomtågade dessa trakter tyckte sig finna att Bruksnybyggarna tålte högre onera, och han begick därför saken så, att skatten på flera af dessa jämmerliga bostäder, med ett par kappelands åker och några myrängar, blef förhöjd ifrån 3 till 5 skepp:d malm-körning, d. v. s, från 9 till ,5 R:dr. — Då det nu låter bevisa sig, vad som även är allmänt känt, att dessa skatte-torpare ofta måste köra 6:te skepp:det på köpet, för att få räkningen godkänd af "malmskrivaren på Edefors", och stundom nödgats köra till och med 10 skepp:d, i stället för de 5, så lär det ej synas besynnerligt om de hellre bli "sina egna själv svältingar," än att dra maten i munnen på obarmhärtiga prejare, som på en gång bedraga både Bruksägarna och hans undersåtar. Att den ovan förmälde resanden, med sin högre beskattning, menade väl det betvivlas ingalunda; men följderna blev likväl högst menliga för både ägarna och brukarna; ty mången af de senare har blivit utarmad, och landet ligger öde, der det, under andra förhållanden, kunnat bära vackra skördar.

Källa: Resa genom Norrland och Lappland till Sulitelma och Gällivare år 1834 av J. Engström

